

* A kereskedelmi szerződésre nézve az osztrák-magyar kormány annak egy évre történő megkötése előtt a német kormánynak azt a pozícióit tette, hogy a szerződést tíz évre kössék meg. — A német kormány azonban ezen ajánlatot határozottan elutasította, kijelentvén, hogy egy vámszerződésre nézve még két évre sem hajlandó magát lekötöni.

* Poltői gróf meghívás folytán Bécsbe utazott. Utazása állítólag az osztrák kabinetlakatosság áll kapcsolatban. — Dr. Zimalkovskij, hírszerző lemergeri főtörvényszéki elnöknek fog kinevezettni.

Csoszoraz keleti politikájáról mindinkább lehull még azon átlátszó fátyol is, melybe eddig a hivatalos nyilatkozatok és esküdések takarták, Northcott angol miniszter beszéde, melyben az orosz kormányt nyíltan hazugsággal vádolja, Szentpétervárt eleinte nagy igazságszót keltett ugyan, most azonban, mint Londonból távirják, a szentpétervári kabinet a régi játékokat kezdi újra a „félreértés” nek nyilvánítja a történeteket. A hajlandóság azonban, hogy ily magyarázatok elfogadassanak, most már nagyon megcsökent minden oldalról megindulnak a leleplezések Konstantinápolyi táviratok jelentették már, hogy a legutóbbi összeesküvés cinkosai közt elfogottak egy Mayer nevű amerikai polgár is, kinek szabadon bocsátását az északamerikai követ igen erősen, de hasztalan követelte. A porta, mint újabban távirják, inkább kész a diplomaciai viszonyok megszakítására, minthogy ez ember kibocsátása kezei közül, mert Mayer ur nem más, mint Oroszország egyik főügynöke, ki nagysikerrel működött már hosszabb idő óta, hogy a török birodalom különböző pontjain zavarokat támaszson. — Kheireddin basa kijelenté, hogy igen terhelő okmányok vannak a portai kezében, s ezért a legszigorúbban szándékozik föllépni.

Az afgán-kérdés az angol parlamentben végleg el van döntve s Beaconsfield oroszellenes politikája oly szentesítést nyert, melynek fontos következményei el nem maradhatnak. „A kelet történelmében” — ugymond a „Times” legújabb száma, — új korszak nyílt meg s Anglia, Oroszország és Középázsia egymásközi viszonyai oly alakulást nyertek, minovel eddig nem bírtak, legalább nem ily határozott mértékben. A kormánynak foglalkozni kellett a jövővel, mely sokkal komolyabb, mint az ellenzék szónokai hinné szeretnék. Tévedés azt mondani, hogy egyenesen Oroszországgal kell számolnunk, nem pedig Afganisztánon keresztül. Mind a kettővel van dolgunk. — A hárctéren a jövő eseményei keleten elő vannak készítve: az angol csapatok Afganisztán keleti részében hatalomra jertek az összes uralkodó pozíciókat, s a kedvező időszak beálltára halasztatják a döntő hadműveleteket.

Az olasz min. válság még nem dől el végkép. Hogy Depretis kabinete ne számíthat állandóságra, abban minden tudósítás megegyez, annál inkább, mert Cairoliék nem fogják támogatni. Római tudósítók szerint a lemondott kormány épen nem

Az öreganya s unokája remegve húzódtak meg a pamlag sarkán, egymást átölelve. A ház erejét, ablakait reszkettette a nehéz idő. — Isten óvj bennünket a csapattól! — remegett az öreg asszony, míg unokája féltékeny bálult ki az ablakon a sötét égbe, s csak egy villám elől bujt nagyanyja kébélre.

Amilyen hamar jött a dörgő fergeteg, oly hamar húzódtok el. Ritkábbak lettek a villámok s mindig később hangzott utánuk a dörgés.

Iluska az ablakhoz merészkedett. Az ablakokat csendes sűrű eső verte, az utcán patakokban folyt a víz, s kényelmesen fürödtek benne a ludak s vickándoztak a paraszt gyermekek. Az ég tulsó oldalán szép szivárvány vonta szőnyegét a sötét felhők fölé.

— Szivárvány, gyönyörű szivárvány! — tapsolt Iluska. — Nézzé csak öreganyácskám, mennyi benne a sárga, lesz buza sok, sok, s nekünk is elég lesz. Az eső meg mily szépen, sűrűen hull. . . . Valóban arany esik most.

Gelemér né asszonyosság is az ablakhoz ment. A gyönyörű alkony áldott bősévesől örvendeztetette meg a szonjas földet.

— Arany eső! — örvendezett Ilona. — Ezüst eső! — mosolygott a nagymama s megismogatta unokája viruló arcát — a te ezüstös eső!

E percben megkondult az esztharang. — Bele szőlt a harang anyácskám mondasága — örvendett kacagva Iluska, — igaz lesz: az én ezüstöm esik most.

Az öregmama elvonta unokáját az ablaktól. — A harang szól, — imádkozunk gyermekek, összes jó reményeink teljességéért! — — Az öreg óra vidáman verte tiktaktját, az eső barátságos-biztatón kopogtatta az ablakot, a szivárvány d rült jövő képével tette verőfényessé a szobát, s az öreg anya s unokájahive-remélve buzogn imádkoztak.

nem volt teljes egyetértésben aziránt, csakugyan le kell-e mondania; inkább szeretnék volna a parlamentet feloszlatni. Az új kormány egyébiránt szintén kénytelen lesz a parlamentet feloszlatni, mert a jobboldallal és Cairoli-pártjával szemben Depretis nem számíthat többségre. De az még épen nem bizonyos, hogy az új választás által fog-e többséget nyerni.

Franciaországban mindinkább foglalkoztatja a politikai körök a miniszterválasztás, mely a jövő év elején lesz bekövetkezendő. Dufaure, hírszerző, visszavonul s Freycinet veszi át az elnökséget; Say is lemond és francia bank kormányzó állását veszi át. A többi miniszteri állásoknak is már számos kombinációja kering, egyelőre azonban még mindez nem egyéb kombinációnál.

Mahmud Damad ba-a szüzetéséről a konstantinápolyi „Turquie” a következő félhivatalos tudósítást közli: Minthogy a reformoknak gyors és sikeres keresztülvitele csak úgy látszik lehetségesnek, ha az uralkodó és az állam méltóságai közt a legteljesebb egyetértés uralkodik, s cselszövények nemcsak a birodalom újjászervezését késeleltetik, hanem létét is kérdésessé tehetik; minthogy továbbá a rendőri jelentések kétségteleen teszik, hogy Mahmud Damad, több ulemával és államhivatalnokkal szövetségben, a szultán és tanácsadói közt a viszály magvát igyekezett elhinteni; minthogy végre Mahmud Damad basa bírósági üldözése kellemetlenséget vont volna maga után s botránnyal okozhatott volna; a szultán Mahmud Damad basát — tekintetbe véve kormányzási talentumát — Tripolis helytartójává nevezte ki Afrikába. (Mindenesetre kissé sajtóság eljárás, oly embert, kit az állam helytartójának proklamálnak, helytartónak nevezni ki.)

Országgyűlési levelek.

III.

Budapest, 1878. december 17.

Kedves öcsém uram!

Harmadosz vezetett Tisza Kálmán miniszterelnök a képviselőházba miniszteriumot s ha valaha kormányelnök áldozatot hozott, — azt hozta Tisza Kálmán, midőn a jeleni nehéz politikai viszonyok között megmutatta Európának, hogy dacára az ellenzék által szélnek eresztett ráfogásoknak — van Magyarország parlamentjében higgadt és megfontolt többség, melynek kebeléből kormányt alkotni lehetett. Most nem szorított le senkit a kormányról, mert senki sem vállalkozott arra s ő, a ki különben a kényelem puha párnái között élvezhetné az élet örömeit, isten tudja mennyi időre ismét cél-táblája lón loyaltást nem ismerő ellenzékünknek. Képviselőházunkban mondott kormányprogramja a magasb igények, a liberalizmus elvei és nemzetgeniusának megfelelő s habár a keleti kérdés lidércnyomásként nehezül is ránk, reményt nyújtott az államháztartás egyensúlyának helyreállítása és oly reform-ügyek létesítésére, melyet az ország rég várva-vár. Így hangsúlyozta a viszonyoknak megfelelő védtörvény alkotását, az új büntető törvénykönyv életbeléptetésére vonatkozó, büntető perrendtartás és rendőri törvényeket, polgári törvénykönyv, eljárás és csődtörvény szükségességét, a legfőbb ítélőszék szervezését, katonaszállásolási törvény, megyei háztartás és közmunkakötelezettségi törvényt, a vasutak célszerű előmozdítását, kiemelte a felsőháznak a történelmi fejlődés és állami viszonyainkhoz képesti szabályozását és a nyugdíj-törvény meghozatalát. Végül pedig a boszniai okkupációra vonatkozólag kinyilatkoztatta, hogy mind addig érvényben marad, miglen azon okok, melyek azt előidézték, meg nem szűnnek, t. i. mig Törökország azon helyzetbe jött, hogy az általunk ott helyre állított csendet és rendet fenntartani képes lesz.

E programbeszéd után Szilágyi Dezső, Irányi Dániel és Helfy Ignác adták elő pártjuknak az új kabinettel szemben való magatartást.

A 9-iki ülésben tárgyalattat az összes ellenzéki frakciók által felkarolt Irányi Dániel amaz indítványa, hogy a berlini szerződés tárgyalása napirendre tűzessék; melyely szemben kormányelnökünk előadta, hogy a berlini szerződésnek törvényalkotás után való jóváhagyása sem höní törvényeinkben, sem a külföldi — monarchikus — parlamentei gyakorlatban nem talál jogalapot. A szerződésnek pedig a törvény alapján való előterjesztése, valamint a kormány politikájának megítélése végett való tárgyalása már a felirati vita alkalmával megtörtént, minél fogva csak az esetben volna szükséges a berlini szerződés tárgyalása, ha az osztrák törvényhozás részéről annak érvényére nézve igénybe veendő illetékesség a paritás szempontjából a mi törvényhozásunk részéről is intézkedéseket kívánna; tehát a berlini szerződés napi rendre tűzésének ez idő szerint helye nem lehet.

Szóltak a tárgyhöz Csernányi, Apponyi, Molnár Aladár, Zsedényi és Madarász, míg végre szavazás alá kerülvén az ügy, Irányi indítványa mellett szavazott a párton kívüliekkel együtt az összes ellenzék 96-an, ellene a szabadelvű párt részéről 151-en s így Irányi indítványa 55 szótöbbséggel a szabadelvű párt éljenze közt elvetettet.

Es ezzel tulajdonképen a bosnyák kérdés egy

időre a képviselőházban lejárt volna magát, ha ellenzékünk ez ügyet vesszőparipának nem tekintené, melyen csintalan gyerek gyanánt szüntelen lovagolni szeret. Nincs kérdés, melybe ellenzéki szónok bosnyák ügyet ne szőne, legyen az megyei dolog vagy magánkérvény, ott a boszniai okkupációnak szerepelni kell, mintha bizony a keleti kérdéssel a megyék belélete és Péter Pál sérelmes ügye összefüggésben lenne!

Hígyje el kedves öcsém uram, annyit hallok ventillálni hogy mögötti pártbeliektől keleti politikánkat, hogy még álomban is mind bosnyákok látk, pedig hát nem ártana, ha valahára felhagyna ellenzékünk kormánybuktatási vágyával s itt höní hiányaink kárpótlására törekednék, semhogy fejünk az épen nem valami kellemesen meglepő bosnyákokkal beszélné tele.

Érdekesebbé tál y Kálmán interpellációja Spizzának Dalmáciához való bekebelezése és Uj-Orsova megszállása tárgyában, mire nézve a miniszterelnök azzal nyugtatta meg, hogy Spizza bekebelezése iránt a törvényjavaslat legközelebről, — Uj-Orsova megszállásáról pedig az előtör sz (s nem sokára a ház asztalára fog tetetni). Spizza bekebelezése tárgyában a következő ülésben a törvényjavaslat be is terjesztett, mi kinyomatni és annak idejében tárgyalatni határozottat.

Következett a védtörvény meghosszabbításáról való javaslat tárgyalása. Elfogadtatik a véderő bizottság véleménye.

A Horvátországgal kötött egyezmény meghosszabbítása iránti törvényjavaslat szintén elfogadtatott a pénzügyi bizottság javaslata szerint.

Ez után tárgyalás alá vétettet az indemnitásról szóló törvényjavaslat, — melyet a pénzügyi bizottság véleményéhez képest előadó Hegedűs azért ajánlja elfogadni, mert a budget megkészsése fizikai lehetetlenség volt. Bujánovics átjárja az indemnitás szükséges voltát, azonban azért, mert a kormányban nem bízik, nem szavazza meg. A szőlőből részéről Helfy terjesztett az iránt javaslatot elő, hogy mondja ki a ház, miszerint a kormány iránt bizalommal nem viseltetvén, a kért indemnitást megtagadja. Gróf Szapáry pénzügyér csinos beszédben igazolja, hogy előde ez év szeptember végével lépven vissza, azóta ideiglenes kormány volt, mely budget elő nem terjesztetett, miért is tekintettel arra, hogy új évig csak két heti időköz van az államigazgatás pedig fennakadást nem szenvedhet; a renklivált meghatalmazás annyival inkább megadóndó volna, mert az adott viszonyok között az indemnitást nem lehet bizámi hanem csak is kényszer kérdéssel tekinteni. Szalay és Csátár pártolják Helfy indítványát, mire felszóll Csanády és provokál oly skandalumot, mely képviselő háznak évkönyveiben majdnem piratlanul áll. Megtámadta kormányelnökünket, hogy állását a nemzet ohatása ellenre fogadta el, hogy beleegyezett abba, miszerint Bosznia és Hercegovina Törökországtól elraboltassék, hogy ar ország érdekeit idegen érdekeknek áldozta és a nemzet legszentebb kincse: önállósága és függetlenségétől megfosztotta, hogy a nemzet vagyonát, jogait magyar jegybank és önálló vámtérsület felállítására iránt idegen érdekekért elarusította.

A parlamentáris illetem ily durván sértőés a ház tekintélyét bemocskoló kitételek használatával a különben oly mérsékelt elemekből összeállított ház többsége is elvesztette türelmét. A mindenki által lovagiasnak ismert Wenkheim Béla föl kelt miniszteri székéből s vele együtt a szabadelvű párt a termet odahagyni készült, midőn a ház elnöke a roppant láma között Csanádyhoz intézett sikertelen intéséi dacára töle a szót megvonta. Erre fellállt Madarász József és kinyilatkoztatta, hogy a történetek sem a ház, sem annak elnöke tekintélyével össze nem férnek. Az általános zavar és láma között Tisza Kálmán szólalt föl, s a zaj mint vihar a varázsütés lecsapott. Nemes és önrzertes hangon utasította vissza az alacsony vádakat, kijelentvén, hogy nemcsak azért nem fog azokra válaszolni, hogy személyesen megtámadtatt, hanem azért, mert ilyen körülmények között leginkább az tekintetbe veendő, hogy „ki” tette a megtámadást? Nem felel pedig különösen azért, mert sokkal többre becsül a magyar képviselőház tisztességét, semhogy ily nemű fellépésekkel szemben a legjogosultabb visszatorlás hangját is igénybe vegye.

Jól esett e szenvedélyes jelenet után, miniszterelnökünk felszólalása, melyet leginkább a házszabályok lannya alkalmazása idézett elő, minek folytán a korridoron már hallani lehetett, hogy G h y c z y L álmán rövid időn búcsut veend a ház elnöki székétől. En részemről nem ohatom, hogy a ház elnöke állomásáról lemondjon, de az mindenesetre kívánatos, hogy a durva támadások qualifikálhatlan fáját, a képviselőházban felsarjadzani ne engedje.

Egy voit táblalibró.

Fővárosi levél.

Budapest, 1878. december 16.

Olyan hirtelen csapott ránk a fehér leplek tél hogy élenk emlékembe jutott egyik néhai igen kedves tudós tanáromnak számtalanszor hullott azon elbeszélése, a mely szerint ő egyik utazásban reggel cseresznyét evett a fáról, dälben pedig tőrdig érő hóban másként s estére már ismét epert